

בראשית פרק יז

(א) ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים ויבא יקנוק אל אברהם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים: (ב) ואתנה בריתי ביני ובינך ואתנה אתך במאד מאד: (ג) ויפל אברהם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר: (ד) אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים: ... (טו) ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה: (טז) וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיך והייתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו:

רש"י

(א) **אני אל שדי** - אני הוא שיש די באלהותי לכל בריה, לפיכך התהלך לפני ואהיה לך לאלוה ולפטרוני, וכן כל מקום שהוא במקרא פירושו די יש לו, והכל לפי הענין: **התהלך לפני** - כתרוממו פלח קדמי, הדבק בעבודתי: **והיה תמים** - אף זה צווי אחר צווי, היה שלם בכל נסיונותי. ולפי מדרשו התהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום לפני. דבר אחר והיה תמים, עכשיו אתה חסר חמשה אברים שתי עינים, שתי אזנים, וראש הגויה שאוסיף לך אות על שמך ויהיו מנין אותיותיך מאתיים ארבעים ושמונה כמנין אברייך: (ב) **ואתנה בריתי** - ברית של אהבה וברית הארץ להורשה לך על ידי מצוה זו: (ג) **ויפל אברהם על פניו** - ממורא השכינה, שעד שלא מל לא היה בו כח לעמוד ורוח הקודש נצבת עליו, וזהו שנאמר בבלעם (במדבר כד ד) נופל וגלוי עינים. בברייתא דרבי אליעזר מצאתי כן: ... (טו) **לא תקרא את שמה שרי** - דמשמע שרי לי ולא לאחרים כי שרה סתם שמה, שתהא שרה על כל: (טז) **וברכתי אותה** - ומה הוא הברכה, שחזרה לנערותה, שנאמר (לקמן יח יב) אחרי בלותי היתה לי עדנה: **וברכתי** - בהנחת שדים, כשנצרכה לכך ביום משתה של יצחק, שהיו מרגנים עליהם שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה כל אחת בנה עמה ומניקתה לא הביאה, והיא היניקה את כולם, הוא שנאמר (כא ז) היניקה בנים שרה. בראשית רבה (נג ט) רמזו במקצת:

בראשית פרק יז

(יט) ויצר יקנוק אלהים מן האדם כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו: (כ) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו:

רש"י

(יט) **ויצר וגו' מן האדם** - היא יצירה היא עשייה האמורה למעלה (לעיל א כה) ויעש אלהים את חית הארץ וגו', אלא בא ופירש שהעופות מן הרקק נבראו, לפי שאמר למעלה מן המים נבראו וכאן אמר מן הארץ נבראו. ועוד למדך כאן שבשעת יצירתן מיד בו ביום הביאם אל האדם לקרות להם שם. ובדברי אגדה יצירה זו לשון רידוי וכבוש, כמו (דברים כ יט) כי תצור אל עיר, שכבשן תחת ידו בידו אדם: **וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה וגו'** - סרסוהו ופרשהו כל נפש חיה אשר יקרא לו האדם שם הוא שמו לעולם:

ספר צדקת הצדיק - אות קפד

כי התורה כולה שמותיו של הקב"ה וזהו מצד תורת ה'. וגם שמותן של ישראל כנודע דיש ששים רבוא אותיות לתורה וזהו צד תורתו. ולכך פתיחת ספר שמות שהוא ספר מתן תורה בואלה שמות בני ישראל. וכמו ששמעתי כי פתיחת כל ספר ופרשה הוא צורתא דשמעתא של אותו ספר ופרשה וכך קריאת שם הספר שמות על שם שמות בני ישראל שזהו כללות התורה כי השם הוא יסוד הדבר: ולכך אדם הראשון קרא שמות והמלאכים לא ידעו כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה י"ז ד') דמלאכים אין להם שם דלפי שליחותו נקרא (שם ע"ח ד'). והוא על דרך שכתבו הקדמונים כי מנהג מצרים גם כן וארץ הקדם שהאדונים יקראו לעבדיהם שמות כרצונם להורות כי אינו רשות ובעל בחירה בפני עצמו כלל. וכפי השגת המלאכים שאין להם בחירה כך תפיסתם בכל הנבראים ומי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק אם כן אין לשום דבר שם מיוחד. רק האדם שנברא בבחירה הוא משיג הנבראים מצד כח בחירתו כח טבעם המוטבע כאילו הוא דבר נפרד ונבדל ועומד בפני עצמו בטבעו לכך יש לו שם: וההתחלה לדברי תורה הוא מצד הבחירה זה נקרא שמות בני ישראל והסיום שמות הקב"ה. אבל הקב"ה אומר להיפך בתחילה תורת ה' וכו'. וכיוצא בו בברכות (ל"ה). לה' הארץ ומלואה קודם ברכה שכשבור שזה נבדל מצד מדת הבחירה אז לה' הארץ ואחר הברכה שמכיר שהכל שלו אז הארץ נתן לבני אדם. וכן כאן אז נקרא תורתו. וצדיקים נקראו בשמותיו של הקב"ה כי שמות בני ישראל הם עצמם שמות הקב"ה כנזכר לעיל ולכך הזקנה משובחת. רק מצד הכלילא והכתר שהוא מצד בחירת האדם הינקות טוב וגדול כנזכר לעיל: